

Список використаної літератури:

1. Водний кодекс України: Прийнятий Верховною Радою України 6 червня 1995 року // Відомості Верховної Ради України. – 1995 – № 24. – Ст. 189.
2. Про внесення змін до законодавчих актів України про впровадження інтегрованих підходів в управління водними ресурсами за басейновим принципом: Закон України 4.10.2016 № 1641-VIII // Відомості Верховної Ради. – 2016. – № 46. – Ст. 780.
3. Вострікова Н.В. Удосконалення організаційного механізму державного управління водними ресурсами в Україні: дис. ... канд. держ. упр.: 25.00.02. – Рівне 2016. – 293 с.
4. Водна стратегія України на період до 2025 року (наукові основи). – К.: ЦП «Компринт», 2015. – 46 с.

ТКАЛЯ О. В.

Миколаївський інститут права
Національного університету «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінального права та інших кримінально-правових
дисциплін, кандидат юридичних наук, доцент

АДМІНІСТРАТИВНО-ПОПЕРЕДЖУВАЛЬНІ ЗАХОДИ: ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ

Практичною складовою адміністративно-правового примусу є сукупність його заходів, які співвідносяться з примусом як частка та ціле. Це обумовлено порядком здійснення, оскільки застосовуються в односторонньому порядку лише у передбачених правовими нормами випадках, спеціально уповноваженими на то суб'єктами. Заходи адміністративного примусу слід розуміти, як систему державно-владних прийомів та способів здійснення адміністративно-правового впливу. Вони мають на меті запобігання, виявлення та припинення протиправної поведінки, відвернення можливих шкідливих наслідків, відновлення правового становища та в разі необхідності притягнення винних до відповідальності.

Системне уявлення про адміністративно-правові заходи допомагає глибше зрозуміти їх правоохоронну сутність, потребує спеціальної систематизації та стабільного закріплення у законодавстві. В Україні нормативно-правовий акт, який би визначав дефініцію адміністративно-правового примусу та закріплював систему його заходів відсутній. Але адміністративно-правові заходи досить часто розглядаються вітчизняними та зарубіжними науковцями, такими як Д. Бахрах, О. Бандурка, Ю. Битяк, І.П. Голосніченко, В. Зуй, Л. Коваль, А. Комзюк, С.В. Ківалов, В.К. Колпаков, В.К. Шкарупа, тощо.

Адміністративно-попереджувальним заходам притаманний чітко виражений превентивний характер, оскільки вони направлені на недопущення можливих правопорушень та запобігання шкідливим наслідкам будь-яких надзвичайних ситуацій (катастроф, аварій, стихійних лих тощо). У Кодексі України про адміністративні правопорушення існує спеціальна стаття (ст. 6 «Попередження адміністративних правопорушень»), що передбачає здійснення профілактичних заходів, визначає їх мету і суб'єктів. Але значна кількість заходів, що відносять до адміністративно-попереджувальних, мають іншу юридичну природу. А саме, спрямовані не на попередження правопорушення, а на встановлення особи правопорушника або на виявлення самого факту правопорушення (наприклад, перевірка документів у громадян, входження працівників поліції на земельні ділянки, в жилі приміщення громадян тощо).

Дані заходи передують застосуванню інших заходів примусу, спрямованих вже проти винних у вчиненні певних порушень осіб. Вони застосовуються у різних галузях державної діяльності, але у своїй більшості мають галузевий (відомчий) профіль. Застосовуються різними суб'єктами, які здійснюють компетенцію контрольно-наглядового характеру, але можуть застосовуватися і органами із загальною управлінською компетенцією.

Оскільки адміністративно-попереджувальні заходи є елементом адміністративного примусу, то вони здійснюються в примусовому порядку, тобто в процесі односторонньої реалізації владних повноважень. Але серед усіх визначених чинним адміністративним законодавством владно-примусових заходів найменше обмежують права і свободи осіб. Вони забезпечують позитивне, організоване функціонування правовідносин шляхом усунення, недопущення виникнення умов для вчинення правопорушень, при умові, що протиправні наміри не набули активної форми. Ці заходи полягають у моніторингу, перевірці дотримання законодавства та вжитті невідкладних дій щодо недопущення у подальшому протиправної поведінки.

Підставами застосування цих заходів іноді є причини, що об'єктивно не залежать від суб'єкта та його поведінки (наприклад, реквізиція може застосовуватися при стихійному лихові; використання посадовими особами транспортних засобів, що належать організаціям та громадянам, має місце в разі необхідності переслідування злочинця тощо). Підставами застосування інших попереджувальних заходів може бути настання умов, які, хоч і не є результатом вчинення конкретного правопорушення особою, але безпосередньо пов'язані з його попередньою поведінкою, яка вказує на можливість вчинення правопорушення (наприклад, вилученні мисливської та іншої вогнепальної зброї і боєприпасів до неї при систематичному порушенні громадського порядку та зловживанні спиртними напоями, або застосування адміністративного нагляду).

Таким чином, адміністративно-попереджувальні заходи — це сукупність примусових засобів та способів превентивного характеру, що застосовуються спеціально на це уповноваженими суб'єктами владних повноважень з метою попередження можливих правопорушень, обставин що загрожують громадській та особистій безпеці осіб та запобіганню інших шкідливих наслідків надзвичайних ситуацій.

У зв'язку з різноманітними напрямками публічного адміністрування окреслити весь перелік адміністративно-попереджувальних заходів доволі складно. Але, аналіз нормативних актів, і спеціальної літератури дає можливість визначити приблизний перелік заходів адміністративного попередження: — перевірка документів; — взяття на облік і офіційне застереження осіб про неприпустимість протиправної поведінки; — особистий огляд і огляд речей; — поверхнева перевірка; тимчасове обмеження доступу громадян на окремі ділянки місцевості (блокування районів місцевості, окремих споруд та об'єктів); — обстеження (огляд) вантажів, багажу, транспортних засобів, зброї і боєприпасів, різних об'єктів з приводу відповідності їх різним вимогам; — обмеження (заборона) руху транспорту і пішоходів на окремих ділянках вулиць і автомобільних доріг; — адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі; — поліцейське піклування; — опечатування вимірювальних приладів та пристроїв; — примусовий привід для проведення медичного обстеження; — карантин; — припинення або тимчасова заборона перевезення (переміщення) підконтрольних вантажів через державний кордон; — відвідування підприємств, установ і організацій, проникнення до житла чи іншого володіння особи тощо.

Таким чином, суб'єкти владних повноважень застосовуючи адміністративно-попереджувальні заходи гарантують, забезпечують, створюють необхідні умови для своєчасного і належного дотримання норм діючого законодавства, а також відвертають можливі посягання на правопорядок, запобігають настанню небажаних наслідків, шкоди економічним, культурно-історичним та іншим охоронюваним інтересам держави, суспільства громадян України. Підстави, порядок використання та застосування відповідних заходів потребує належного правового регулювання, створення та удосконалення відповідних правових засад, оскільки вони пов'язані з певними обмеженнями прав та свобод особи.